

E. O.

Trzeci tom "Organonu"

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 12/2, 434-435

1967

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

poznawcze i poglądy; M. H. Serejski, *Historia (1795—1860). Warunki i ogólny kierunek rozwoju*; A. Nadolski, *Dzieje archeologii polskiej w XIX i XX wieku*; K. Opalek i J. Wróblewski, *Historyzm w polskim prawoznawstwie początków XIX wieku*; A. Kłoskowska, *Socjologia w Polsce w drugiej połowie XIX wieku*.

Seria A, z. 10: W. Voisé, *Dantejska koncepcja idealnego państwa (w 700-lecie urodzin poety)*; B. Bieńkowska, *Z kręgu Miechowity i Wapowskiego. Emeryk Węgiel i jego kronika*; A. Kempfi, *O Ludwiku Vivesie w Polsce epoki odrodzenia*; D. Rederowa, *Formy współpracy Polskiej Akademii Umiejętności z zagranicą (1873—1952)*; B. Jaczeński, *Sprawy nauki w sejmie polskim w latach 1919—1939*.

Seria B, z. 10: Z. Fedorowicz, *Zarys historii zoologii w Polsce do roku 1860*; S. Inglot, *Nauki rolnicze do końca wieku XVIII*; S. Brzozowski, *Stan nauk rolniczych w Polsce w latach 1795—1918*; W. Sławiński, *Dzieje botaniki w Polsce w latach 1795—1860*; M. Skulimowski, *Nauki medyczne w Polsce w latach 1795—1864*; M. Kuś, *Nauki medyczne w Polsce w latach 1864—1914*; Z. Opiał, *Dzieje nauk matematycznych w Polsce*; M. Odłanicki-Poczobutt, M. Milewski, *Zarys dziejów geodezji polskiej do roku 1939*.

Seria B, z. 11: W. Ochmański, *Źródła i upowszechnianie wiedzy agrotechnicznej w dawnej Polsce*; B. Gomółka, *Badania Józefa Hermana Osińskiego nad roślinami zielonymi*; Z. Nowakowski, *Wykład J. B. Flatta o celach nauczania rolniczego*; K. Millak, *Czasopiśmiennictwo weterynaryjne w Polsce do roku 1939*; W. Stanięwicz, *Wspomnienia o Wydziale Rolniczym Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie*; M. Wachowski, *Geneza Wydziału Rolniczo-Leśnego Uniwersytetu Poznańskiego (1919—1926)*.

Seria B, z. 12: H. Bukowiecki i M. Furmanowa, *Leki proste i złożone w lazaretach Armii Kościuszkowskiej i Rewolucyjnej Armii Amerykańskiej*; K. Kowalska, B. Zielińska, *Warszawskie kontakty Leona Cienkowskiego*; I. Grochowska, *Bolesław Hryniewiecki, 1875—1963. Działalność naukowa, pedagogiczna, społeczna*; J. Mowszowicz, *Botanika i botanicy na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie*; I. Turowska, *Materiały do historii katedr botaniki farmaceutycznej w Polsce*.

Seria E, z. 2: A. Gieysztor, *Warunki rozwoju kultury polskiej do połowy wieku XV: gospodarstwo, społeczeństwo, państwo, kościół, ośrodki oświaty i sztuki*; J. Legowicz, *Rozwój filozofii i nauk na Zachodzie Europy od XII w. Powstanie uniwersytetów. Główne ośrodki intelektualne w okresie od połowy XV w.*; W. Voisé, *O kulturze umysłowej europejskiego renesansu*; H. Więckowska i I. Treichel, *Zarys dziejów polskich bibliotek oraz bibliografii i bibliologii polskiej (1795—1939)*; H. Więckowska, *Zarys czasopiśmiennictwa naukowego w Polsce*.

Z C Z A S O P I S M K R A J O W Y C H

TRZECI TOM „ORGANONU”

W końcu 1966 r. ukazał się trzeci tom „Organonu”, międzynarodowego rocznika poświęconego ogólnym zagadnieniom historii nauki i techniki a wydawanego przez Zakład Historii Nauki i Techniki PAŃN przy współudziale Sekcji Historii Nauki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki¹.

Nowy tom „Organonu” podzielony jest na trzy działy: *Ogólna metodologia, Nauczanie historii nauki, Autorzy i zagadnienia*.

Dział pierwszy otwierają dwa referaty wygłoszone na sesji inauguracyjnej XI

¹ Por. informację o wyodrębnieniu się „Organonu” od „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” w nrze 3/1965 „Kwartalnika”, s. 453.

Międzynarodowego Kongresu Historii Nauki w Warszawie w dniu 24 VIII 1965: T. Kotarbińskiego *Historia nauki jako źródło uogólnień metodologicznych* (fr.²) oraz J. D. Bernala i A. L. Mackaya (Wielka Brytania) *Na drodze do naukoznawstwa* (ang.)³. Następnie zamieszczono następujące artykuły: N. Rodnyj (ZSRR), *O roli sprzeczności w rozwoju przyrodznawstwa* (ros.); S. Mikulinski (ZSRR), *Historia nauki a niektóre zagadnienia nauki współczesnej* (ang.); J. Agassi (Stany Zjednoczone), *Revolucje w nauce, okolicznościowe czy permanentne?* (ang.); K. D. Irani (Stany Zjednoczone), *Warunki potwierdzenia odkrycia naukowego w dziejach nauki* (ang.); J. Belin-Millieron (Francja), *Historia metod nauk o człowieku* (fr.); K. Opałek (Polska), *„Ogólna nauka prawa”: główne kierunki i ich historia* (ang.); L. Kuźnicki (Polska), *O rozwoju najważniejszych uogólniających teorii biologicznych* (ang.); G. Biró (Węgry), *Fenomenologia i konstrukcja modeli w dziejach fizyki* (ang.); L. Tondl (Czechosłowacja), *O pojęciach „technika” i „nauki techniczne”* (ros.)⁴.

Pierwszą pozycją drugiego działu „Organonu” jest artykuł B. Suchodolskiego, *Historia nauki a wychowanie człowieka nowoczesnego* (fr.), a następnie idą artykuły: J. Szczepański (Polska), *Zespoły naukowe a rozwój możliwości twórczych* (ang.)⁵; E. Kahane (Francja), *Paul Langevin a metoda historyczna w nauczaniu nauk ścisłych* (fr.); W. Voisé (Polska), *Uwagi o wykładach historii nauki* (fr.)⁶.

Na trzeci wreszcie dział złożyły się prace: P. Czartoryski (Polska), *Uwagi o narodowej historii nauki* (ang.); P. Mesnard (Francja), *Jean Bodin czyni z historii porównawczej podstawę nauk o człowieku* (fr.); S. Krzemień (Polska), *Wizja nauki G. B. Vica* (fr.); L. Król (Polska), *Pojęcie struktury u Spencera* (ang.); T. Alek-Kowalski (Polska), *Idea nauki w interpretacji Jana Działyńskiego* (fr.); G. Holton (Stany Zjednoczone), *Źródła wczesnych prac Einsteina z teorii względności (na podstawie materiałów archiwalnych)* (ang.)⁷; T. Kowalik (Polska), *Prakseologia ekonomiczna Oskara Langego* (fr.).

Jak wynika z tego zestawienia, na 22 zamieszczone w t. 3 „Organonu” artykuły połowa wyszła spod pióra autorów polskich, po 3 prace pochodzą z Francji i Stanów Zjednoczonych, 2 — ze Związku Radzieckiego i po jednej — z Czechosłowacji, Węgier i Wielkiej Brytanii; ze względu na międzynarodowy charakter rocznika dobrze by było, gdyby udział prac polskich zmniejszył się w następnych tomach. Pod względem językowym — połowa prac ukazała się po angielsku, 9 — po francusku i 2 — po rosyjsku.

E. O.

² Tytuły artykułów zamieszczonych w „Organonie” podano w przekładzie polskim, zaznaczając w nawiasie, w którym z języków kongresowych artykuł został opublikowany.

³ Tekst polski referatu prof. Kotarbińskiego ukazał się w nrze 4/1965 „Kwartalnika”, a referatu J. D. Bernala i A. L. Mackaya — w nrze 1—2/1966 „Zagadnień Naukoznawstwa” oraz (w innym przekładzie) w nrze 4/1966 miesięcznika „Życie i Myśl”.

⁴ Artykuły K. D. Iraniego, J. Belin-Millierona, L. Kuźnickiego, G. Biró i L. Tondla stanowią rozszerzone wersje ich komunikatów przedstawionych na XI Międzynarodowym Kongresie Historii Nauki.

⁵ Artykuł prof. Szczepańskiego stanowi podsumowanie materiałów sympozjum na temat organizowania zespołów badawczych i kierowania nimi (Jabłonna, maj 1965); por. informację o tym sympozjum w nrze 3/1965 „Kwartalnika”, s. 469.

⁶ Artykuły E. Kahane'a i W. Voiségo stanowią rozszerzone wersje ich komunikatów na XI Kongresie Historii Nauki.

⁷ Jest to referat zgłoszony na odbyte w ramach XI Kongresu Historii Nauki sympozjum *Dzieło Alberta Einsteina*; wobec spóźnienia w nadesłaniu referat nie znalazł się, tak jak pozostałe referaty sympozjum, w t. 2 „Organonu”; por. informację o tym referacie w sprawozdaniu z Kongresu w nrze 1—2/1966 „Kwartalnika”, s. 166.